

'Boeren houden van Zuid-Limburg'

visiezuid-limburg

AFDELINGEN HEUVELLAND, MERGELLAND EN SITTARD E.O.

Boeren houden van Zuid-Limburg!

Het Zuid-Limburgse land is van een veelbezongen schoonheid. De kenmerkende hoogteverschillen zijn in belangrijke mate veroorzaakt door rivierinsnijdingen. Plateaus, terrassen en beekdalen ontleen er hun ontstaan aan.

Al in de Romeinse tijd wordt het oorspronkelijke natuurlandschap omgevormd tot een cultuurlandschap. Het afspoelende water snijdt de paden in tot holle wegen. Begroeide perceelscheidingen loodrecht op de helling vangen juist afspoelend materiaal in, waardoor hellingterrassen ontstaan, die graften worden genoemd.

Graften en holle wegen zijn dus het gevolg van de ontginning van het natuurlandschap voor de verbouwing van voedsel. Hierdoor is de erosie van lössafzettingen, die grote delen van Zuid Limburg als een dunne deken bedekken, versneld. De randen van de dorpen zijn duidelijk minder open, vooral omdat hier meer (hoogstam)boomgaarden en lijnvormige beplanting voorkomen.

Het zijn de boeren, die een historisch belangrijke rol hebben gespeeld in het aanzien van het heuvelland van nu. En nog steeds beheren zij met passie het mooie landschap. Zeker zo belangrijk: zij dragen met hun economische activiteiten in hoge mate bij aan de welvaart én aan de beleving op het platteland. Boeren houden van Zuid-Limburg!

Deze brochure geeft een beeld van de rol en de betekenis van de land- en tuinbouw in het zuidelijkste puntje van ons land.

Vooraanstaande rol van de landbouw

In het landschap spelen land- en tuinbouw een vooraanstaande rol. Bijna 50% van de oppervlakte van Zuid-Limburg is cultuurgrond. Het aandeel cultuurgrond binnen de echt stedelijke gemeenten als Heerlen of Maastricht is beperkt. Daar staat tegenover dat in de landelijke gemeenten het percentage cultuurgrond rond of boven de 70% ligt. In het buitengebied is landbouw daarmee een bepalend factor in het landschap.

Landbouwsectoren

De land- en tuinbouw in Zuid-Limburg betreft vooral drie sectoren: akkerbouw, fruitteelt en rundvee. Enkele andere sectoren komen ook voor - bijvoorbeeld varkenshouderij, paardenhouderij en schapenhouderij - maar in veel minder grote aantallen. Dit laat onverlet dat individuele bedrijven in deze 'andere' sectoren wel volwaardige en toekomstgerichte bedrijven zijn, die op lokale schaal van belang zijn. Achterin de brochure zijn beschrijvingen en toekomstperspectieven per sector opgenomen.

Functies

Landbouw heeft in Zuid-Limburg diverse functies.

- *Beheerder van het landschap.*
De gevarieerde landbouw is een belangrijke drager van het landschap. Koeien in de wei, fruitbomen, verschillende gewassen die het

landschap kleuren, landschapselementen op cultuurgrond en grasland in beekdalen zijn essentieel voor het Zuid-Limburgse landschap. Het cultuurlandschap is als belangrijk onderdeel van het totale grondgebruik van groot belang voor het landschap en daarmee voor de Zuid-Limburgse flora en fauna, maar ook voor de economie (toerisme).

- *(Mede)-Drager van leefbaarheid in kleinere kernen.* Boerenbedrijven zorgen vooral in kleine kernen voor een economische impuls en dragen bij aan de sociale cohesie in kleine kernen.
- *Leverancier van veilig en betrouwbaar voedsel.*
- *Maatschappelijke dienstverlener.* De boer kan invulling geven aan diverse diensten waarom de maatschappij en de inwoner in Zuid-Limburg vragen. Denk aan functies als zorgboerderij of als beheerder van natuur en landschap of de boerderijwinkel.
- *Economische drager van het platteland.* De economische functie is en blijft van belang. Zeker in de landelijke gemeentes heeft landbouw een belangrijke bijdrage aan de lokale economie. De Zuid-Limburgse bedrijven zorgen gezamenlijk voor opbrengsten (m.n. omzet) van meer dan € 100 miljoen per jaar.

Landbouw in een kwetsbaar landschap

Agrarische ondernemers zijn zich er terdege van bewust, dat het kwetsbare landschap beperkingen met zich meebrengt. Tegelijkertijd is het belangrijk, dat de landbouwbedrijven in Zuid-Limburg economisch rendabel blijven. Een bedrijf dat niet rendeert, zal stoppen en daarmee ook zijn functies voor landschap en vitaliteit op het platteland verliezen en geen diensten voor de maatschappij kunnen leveren. Bovendien is rentabiliteit van bedrijven nodig om de maatregelen die burgers en maatschappij van de landbouwsector vragen, te kunnen financieren. Denk bijvoorbeeld aan milieu- en watermaatregelen en aan dierenwelzijn.

Het bijzondere landschap biedt boeren ook extra kansen, die natuurlijk vooral liggen in de verbreding, ook al zijn die niet voor alle ondernemers een geschikte optie. De uitdaging voor de Zuid-Limburgse landbouw is binnen het kwetsbare kleinschalige landschap met een afwisseling van bebouwing, landschapselementen, cultuurgronden en bossen en natuur, economisch rendabel te opereren met respect voor de omgeving. De kwetsbare omgeving leidt ertoe dat bedrijven in Zuid-Limburg eerder tegen beperkingen aanlopen dan elders in de provincie of in Nederland. Zoals gezegd is een economisch renderend landbouwbedrijf

randvoorwaarde om de belangrijke functies die de landbouw in Zuid-Limburg heeft te kunnen blijven uitoefenen. Bedrijfsontwikkeling is daarbij onontbeerlijk om een concurrentiepositie te kunnen behouden. Het familie+-bedrijf (een familiebedrijf van man-vrouw of broers met eventueel een of twee medewerkers) blijft ook voor de toekomst voor Zuid-Limburg de gangbare bedrijfsvoering.

Extra ondernemerschap

Om te kunnen blijven werken wordt van de Zuid-Limburgse agrariër

extra ondernemerschap gevraagd. Ondernemerschap om met het primaire agrarische kwaliteitsproduct een goed rendement te halen. Maar daarnaast ook ondernemerschap om in te spelen op andere inkomstenmogelijkheden als toerisme of natuur- en landschapsbeheer om het inkomen aan te vullen.

Gewenst beleid van de overheid

Ook overheden kunnen bijdragen aan een gezond toekomstperspectief voor de land- en tuinbouw en daarmee aan behoud van haar belangrijke maatschappelijke functies.

Het hierbij passend gevraagd beleid van de overheid is dan:

- meedenken en ondersteunen van bedrijfsontwikkeling en groei op maat van individuele blijvende bedrijven en het samen zoeken naar oplossingen in deze richting;
- meedenken en ondersteunen van efficiencybevorderende maatregelen op bedrijven die passen binnen de omgeving;
- meedenken en ondersteunen van activiteiten die de land- en tuinbouw aanvullend inkomen kunnen verlenen (denk aan recreatie, toerisme, huisverkoop en zorg);
- stimuleren en actief ondersteunen van groen-blauwe diensten door agrarische ondernemers (bijv. natuurbeheer en landschapsbeheer);
- actief uitvoeren van een zuinig ruimtegebruik, zodat er voldoende areaal beschikbaar blijft voor agrarische bedrijven;
- meedenken bij het zorgen voor veilig landbouwerkeer met het uitgangspunt dat percelen en bedrijven bereikbaar blijven.

Meedenken is het kernbegrip. De ondernemer is aan zet. Zijn innovatieve ideeën, mits ze passen in het gezamenlijke doel van economische én landschappelijke ontwikkelingen, verdienen serieus aandacht. Ook als ze afwijken van de gebaande paden. Nieuwe plannen laten zich niet altijd vangen in bestaande regelgeving. Samen zoeken naar nieuwe wegen. We houden toch allemáál van Zuid-Limburg?

Akkerbouw

Cijfers (Bron: CBS statline)

Akkerbouw	2000	2005	2011	Vershil	% verschil
Ha	14693	14283	12262	-2431	-16.5%
Aantal bedrijven	1041	795	675	-361	-34.7%

Economisch belang

Uit cijfers van het LEI blijkt dat een gemiddeld akkerbouwbedrijf in 2010 zorgde voor een opbrengst van € 257.000 (LEI-rapport 2011-63). In Zuid-Limburg zijn 92 akkerbouwbedrijven met een omvang van 40 NGE of meer (het gaat dan om een variatie van 40 tot meer dan 150 NGE). Alleen al deze bedrijven zorgen dan voor een jaarlijkse opbrengst van ruim € 23,6 miljoen. Daarnaast zijn deze bedrijven van belang voor de werkgelegenheid. Denk aan directe werkgelegenheid, maar ook aan leveranciers, loonwerkers, transporteurs en adviseurs (agrarische adviesbureaus, banken, accountants, enzovoorts).

Maatschappelijk belang

Akkerbouw is een belangrijke grondgebruiker en daarmee beeldbepaler in Zuid-Limburg. Bijna 20% van het grondoppervlak is

akkerbouwmatig in gebruik. Door het gevarieerde bouwplan van de Zuid-Limburgse akkerbouwer draagt hij bij aan de door de toerist en burger gewenste variatie in het landschap. De akkerbouw zorgt voor goed en betrouwbaar voedsel, denk aan granen, bieten en aardappels.

Er is – vooral de laatste jaren – een sterke afname van de oppervlakte akkerland, ruim 15%. Dit is vooral ingevuld met rode en groene functies. In de Verklaring van Roermond 2009 (provincie en LLTB) is afgesproken om nieuwe grondclaims (voor alle sectoren) zo veel mogelijk te voorkomen. Door nieuwe grondclaims zou de economische positie van de akkerbouw in gevaar komen. Bovendien kan de akkerbouw een belangrijke bijdrage leveren aan natuur en landschap in Zuid-Limburg door het leveren van groenblauwe diensten. Sommige essentiële functies kunnen alleen goed door de akkerbouwer verricht worden,

denk bijvoorbeeld aan het in stand houden van kwetsbare diersoorten als de hamster en akkervogels (bijv. de patrijs).

Dat de akkerbouwbedrijven serieus met hun omgeving omgaan, blijkt ook uit de resultaten die bij erosie gehaald worden. In 2009 is een versterkt erosiebeleid geformuleerd en neergelegd in de erosieverordening van het Productschap Akkerbouw. De effectiviteit is vergelijkbaar met een waterbuffering van 100 m³ per hectare, wat voor heel Zuid-Limburg neerkomt op 2.500.000 m³ opvang. Ter vergelijking, dit is ruimte twee keer zoveel als het waterschap Roer en Overmaas realiseert door middel van waterbuffers.

Trends

Het aantal akkerbouwbedrijven in Zuid-Limburg daalde het afgelopen decennium met meer dan een derde. Dit is overeenkomstig de landelijke trend. De opvolgings situatie is overeenkomstig het landelijk gemiddelde en beter dan elders in Limburg.

Onderscheidend is het relatief grote verlies aan grond in Zuid-Limburg. Door een goede uitvoering van de afspraken op basis van de Verklaring van Roermond 2009 (zuinig ruimtegebruik) zal dit grondverlies in de toekomst voorkomen worden. Dit kan gepaard gaan met een kwaliteitswinst doordat akkerbouwbedrijven bereid zijn blauwgroene diensten te verlenen en daarvoor ook de kennis en kunde hebben.

Een aantal bedrijven zal doorontwikkelen. Zij zullen daarbij gronden van een groep stoppende bedrijven pachten of overnemen. Daarnaast zal een aantal bedrijven op (nagenoeg) de huidige schaal grootte doorboeren en hun inkomen met andere financiële bronnen aanvullen.

Voor de blijvende bedrijven is de ruimte om te ondernemen (denk aan bouwkevel, bereikbaarheid van percelen, enzovoorts) van belang.

Gaston Backbier

HULSBERG:

*"Leverancier van brouwgerst
voor echt Limburgs biertje"*

Wie een biertje van Gulpener drinkt, zal niet beseffen dat de gerst best wel eens van de akkers van Gaston Backbier zou kunnen komen. Hij doet zijn naam daarmee in elk geval alle eer aan. Rondom de prachtige carréboerderij in Hulsberg, die hij in pacht heeft, verbouwt Gaston tarwe, suikerbieten en brouwgerst, in totaal zo'n 75 hectare. Al de derde generatie, sinds de familie in 1923 in Hulsberg neerstreek.

Anders dan alle andere Nederlandse biermerken (die internationaal inkopen), betreft Gulpener de brouwgerst van akkerbouwers uit de omgeving. En Gaston mag zich een van de trotse leveranciers noemen, want Gulpener stelt hoge eisen aan de teelt.

Het gezin Backbier telt drie kinderen, allemaal nog onder de tien jaar. Of zij straks het bedrijf willen overnemen weet Gaston natuurlijk nog niet. "Je hoopt het wel, maar dat is nog ver weg. Ik wil in elk geval heel toekomstgericht werken en het bedrijf verder uitbouwen. Concreet denk ik momenteel over de bouw van een loods voor aardappelopslag."

Toekomstgericht werken betekent voor Gaston ook met respect omgaan met zijn omgeving. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zoveel mogelijk beperken bijvoorbeeld.

En hij heeft zich toegelegd op niet-kerende grondbewerking. "Tegenwoordig ploeg ik bijna niet meer. De bodem kan daardoor meer vocht opnemen. Deze landbouwmethode vereist veel kennis van zaken, maar werkt wel. De opbrengsten zijn niet minder en de akkers zijn minder erosiegevoelig. Ik vind, dat we als landbouwers bewust met onze bodem moeten omgaan. En af en toe een biertje drinken, natuurlijk."

Fruitteelt

Cijfers (Bron: CBS statline)

Fruit	2000	2005	2011	Vershil ha	% verschil
Ha	1373	1216	1265	-108	-7.9%
Aantal bedrijven	222	180	196	-26	-11.8%

Economisch belang

Uit cijfers van het LEI blijkt dat een gemiddeld fruitteeltbedrijf in 2010 zorgde voor een opbrengst van € 268.000 (LEI-rapport 2011-63). In Zuid-Limburg zijn 83 fruitteeltbedrijven met een omvang van 40 NGE of meer (het gaat dan om een variatie van 40 tot meer dan 150 NGE). Alleen al deze bedrijven zorgen dan voor een jaarlijkse opbrengst van ruim € 22,2 miljoen.

Daarnaast zijn deze bedrijven van belang voor de werkgelegenheid. Denk aan directe werkgelegenheid van de ondernemers en de plukkrachten, maar ook aan leveranciers, transporteurs en adviseurs (agrarische adviesbureaus, banken, accountants, enzovoorts).

Maatschappelijk belang

Fruitbomen zijn een gewenste afwisseling in het landschap. Bloeiende bloesem is een authentiek kenmerk van het Zuid-Limburgse landschap. Om economische redenen zal dat tegenwoordig meer laagstam fruit zijn, maar ook deze zorgen voor bloesem en de windhagen zorgen voor een verfraaiing en afwisseling in het landschap en zijn een

beschutplaats voor veel dieren, waardoor ze bijdragen aan de biodiversiteit.

Trends

In Zuid-Limburg worden m.n. appels geteeld. Daarnaast is er veel perenteelt. Ook is er teelt van kersen, aardbeien, bessen en pruimen. Bij

appels zorgen de ondernemers met nieuwe op de consument gerichte rassen voor innovatie en een blijvende positie.

Een belangrijke stimulerende factor is de eigen coöperatieve fruitveiling Zuid-Limburg (Mergelland fruit). Deze heeft een omzet van € 14 miljoen per jaar (40 miljoen kilogram fruit).

Het aantal fruittelers zal naar verwachting de komende jaren vrij stabiel blijven.

Een belangrijke ontwikkeling is de wijziging van het klimaat met langere droge periodes en meer forse hagel- en regenbuien. Om de kwaliteit te borgen is dan bescherming nodig. Ondersteunende voorzieningen, zoals voor het geven van water en hagelnetten, zijn dan nodig.

Vanuit de optiek van zorgen voor goede arbeidsomstandigheden kunnen ook voorzieningen nodig zijn, zoals aardbeien op stellingen.

Verder is het van belang dat voldoende ruimte wordt gegeven voor het personeel dat een aantal maanden per jaar voor de oogst nodig is: kwantitatief en kwalitatief goede huisvesting is nodig.

Tenslotte is voldoende opslagcapaciteit bij de fruittuinen nodig. Fruit wordt steeds meer direct bij het bedrijf bewaard.

Wim Notermans
NOORBEEK

"Het moet er piekfijn uitzien"

Wim Notermans produceert jaarlijks zo'n 600.000 kilo fruit op elf hectaren peren, drie hectaren appels en een hectare aardbeien. "Ik hoef niet groter te groeien. Ik kan de productie nu in mijn eentje af en ga voor optimale kwaliteit. Onze aardbeien zijn een begrip in de hele regio. Elke zondag voordat ik naar de kerk ga, maak ik een rondgang langs het bedrijf. Het moet er gewoon piekfijn uitzien, dan is mijn weekeinde goed."

"Zo'n 85 procent van ons fruit gaat naar de Fruitveiling Zuid-Limburg. Vooral onze peren worden ook gegeten in Rusland en Engeland. En natuurlijk de Nederlandse consument, die onze producten als Mergelland Fruit in de schappen van de supermarkt vindt. Die band met de consument zouden we veel inniger kunnen maken. Met een infocentrum bijvoorbeeld. Met plukarrangementen en rondleidingen. Zelf blijf ik daarop hameren en initiatieven ontplooiën. Met bedrijfsrondleidingen en evenementen als de Smaak van Noorbeek, een wandeltocht met hapjes bij agrarische ondernemingen. We doen ook aan huisverkoop: de Oogstschuur. De winkel trekt jaarlijks zo'n 15.000 bezoekers."

Rundvee- en schapenhouderij

Cijfers (Bron: CBS statline)

	2000	2005	2011	Vershil	% verschil
Vlees & weidevee					
Aantal dieren	15606	12558	11931	-3675	-23.5%
Aantal bedrijven	488	389	319	-169	-34.6%
Gemidd. aantal dieren per bedrijf	32	32	37	+5	+15.6%
Melk- en fokvee					
Aantal dieren	32380	25090	25858	-6522	-20.0%
waarvan → 2 jaar	15889	12772	13565	-2324	-14.6%
Aantal bedrijven	475	310	241	-234	-49.3%
Gemidd. aantal dieren per bedrijf (totaal)	68	81	107	(+38)	+57.3%
Waarvan → 2 jaar.	33	41	56	(+23)	+69.7%
Schappen					
Aantal dieren	10719	9144	10218	-501	-4.7%
Aantal bedrijven	134	92	100	-34	-32.7%
Gemiddeld aantal dieren per bedrijf	80	99	102	+22	+27.5%

Economisch belang

Uit cijfers van het LEI blijkt dat een gemiddeld melkveebedrijf in 2010 zorgde voor een opbrengst van € 346.000 (LEI-rapport 2011-63). In Zuid-Limburg zijn 137 melkveehouderijen met een omvang van 40 NGE of meer (het gaat dan om een variatie van 40 tot meer dan 150 NGE). Alleen al deze rundveetak zorgt dan voor een jaarlijkse opbrengst van € 47,4 miljoen.

Daarnaast zijn deze bedrijven van belang voor de werkgelegenheid. Denk aan directe werkgelegenheid, maar ook aan leveranciers, loonwerkers, transporteurs, adviseurs (agrarische adviesbureaus, banken, accountants, enzovoorts).

Maatschappelijk belang

Koeien en schapen in de wei zijn van belang, niet alleen voor het draagvlak voor de sector

bij de burgers, maar ook voor het economisch belang in Zuid-Limburg (toerisme en recreatie). Koeien en schapen zorgen ook voor grasland en dragen daarmee bij aan de gewenste landschapskwaliteiten; denk aan grasland in beekdalen en de open stukken in het Limburgse heuvel- en coulisselandschap.

Deze sector kan ook een grote bijdrage leveren aan het oplossen van milieu-aandachtvelden in Zuid-Limburg. Grasland draagt bij aan het voorkomen van erosie. Uit gegevens van het RIVM (Bouwmans, RIVM, 2010) blijkt ook dat de nitraatnorm onder grasland in Zuid-Limburg gehaald wordt.

Trends

Uit de gegevens blijkt dat na een jarenlange daling het aantal dieren sinds 2005 stabiliseert, waarbij het aantal melkkoeien

zelfs wat toeneemt. Het aantal bedrijven, zeker in melkvee, neemt sterk af. De resterende Zuid-Limburgse melkveebedrijven zijn innovatief en sterk. Maar liefst 80% van de bedrijven heeft een omvang van 70 NGE of meer. Ook de opvolgingssituatie is goed (en beter dan gemiddeld in Nederland en de rest van Limburg). Om deze positie te kunnen blijven behouden dient bedrijfsontwikkeling mogelijk te blijven.

Argumenten:

- Om de concurrentie op de Nederlandse en Europese markt aan te kunnen is bedrijfsontwikkeling nodig.
- Dit leidt niet tot een omvang die maatschappelijke discussies oproept. Het Zuid-Limburgse melkveebedrijf bestaat uit familiebedrijven met hooguit een of twee helpers en t.o.v. bedrijven elders in Nederland nog steeds met een beperkte omvang.
- Zonder groei zullen (te) veel bedrijven gedwongen worden te stoppen. Daarmee wordt dan ook de functie voor landschap en milieu niet meer uitgeoefend.

Van belang is ook dat de overheid het perspectief van rundvee op andere wijzen steunt. Een van de vormen is melk- en vleesveehouders in te zetten bij natuur- en landschapsbeheer zodat een economisch rendabel bedrijf mogelijk blijft. Een andere vorm is de ondersteuning bij het verwerven van een natuurbeschermingswetvergunning. Hoewel rundvee maar een beperkte bijdrage heeft aan de ammoniakneerslag in Zuid-Limburg is individuele bedrijfsontwikkeling moeilijk. Het actief meedenken met de ondernemer is dan belangrijk. Zo kan het toestaan dat een ondernemer zijn nieuwe stal iets verder het cultuurland inbouwt een oplossing zijn.

Voor vleesveebedrijven en schapenbedrijven is er een aantal bedrijven met grotere dieraantallen. Deze zullen zich – passend in de omgeving – verder ontwikkelen vergelijkbaar met melkvee. Daarnaast zijn er in deze twee sectoren relatief veel kleinere bedrijven, die wel zorgen voor een aanvullend inkomen en die mede de landschappelijke functies vervullen. Om deze redenen is continuering ook voor deze bedrijven (voorkomen van onnodige regelgeving en belemmeringen) van belang.

Jean Paul van Aubel
EIJSDEN

"Onze aarde goed beheren"

„Een goede koe die een mooi vaarskalf krijgt. Daar word ik echt blij van. Ik ben een echte koeienliefhebber en zie meteen of een koe een goede melkkoe is. Dat zit gewoon in je. Toch wist ik niet zeker of ik mijn vader in het melkveebedrijf wilde opvolgen. Maar ik kwam er al snel achter dat het niets voor mij is om van negen tot vijf in een kantoor te zitten. Geef mij het leven op de boerderij maar.”

„De dagelijkse verzorging van de koeien kost veel werk. Gelukkig krijg ik veel hulp van mijn broer en mijn vader. Ik heb ook een mestrobot die ervoor zorgt dat de mest zo snel mogelijk in de mestput verdwijnt. Dat scheelt ammoniakuitstoot. We moeten onze aarde goed beheren. Ik gebruik zo min mogelijk kunstmest, let op het energieverbruik en ben terughoudend met antibioticagebruik. Ondanks dat de productie verdubbeld is, is het medicijngebruik gehalveerd. Ik heb regelmatig excursies op het bedrijf. Laatst was hier een havo-4 klas. Die wilde meer over de economische aspecten van mijn bedrijf weten. Leuk om daar over te vertellen en uit te leggen dat ik heel bedrijfsmatig werk, maar wel met respect voor de dieren en de natuur.”

Paardenhouderij

Naast bovengenoemde landbouwsectoren is in Zuid-Limburg paardenhouderij van belang. Deze sector kent zowel beroepsmatig als recreatief en hobbymatig een grote ontwikkeling. Er is in Zuid-Limburg een aantal bedrijven dat uit paardenhouderij een inkomen haalt (maneges, stalling van paarden en incidenteel het africhten of fokken van paarden).

Passend binnen hun omgeving moeten ook deze bedrijven ontwikkelingsmogelijkheden krijgen. Ook aspecten als routing en parkeervoorzieningen zijn daarbij van belang en dienen door de ondernemers samen met de gemeente passend opgepakt te worden. Ook het samen ontwikkelen van veilige ruitersporen is een punt van aandacht.

Varkens- en pluimveehouderij

Hoewel in Zuid-Limburg al tientallen jaren een stringent beleid voor intensieve veehouderij wordt gevoerd, waaronder geen nieuwvestigingsmogelijkheden, is er nog een beperkt aantal bedrijven in deze tak.

In 2011 waren er (CBS-statline) 25 varkensbedrijven met ruim 23.500 dieren en 16 pluimveebedrijven met ruim 200.000 dieren. De bedrijven zijn gemiddeld kleiner dan in Noord- en Midden-Limburg en meer vergelijkbaar met bedrijven elders in Nederland buiten het concentratiegebied. Deze bedrijven hebben de afgelopen decennia bewezen toekomstgericht te kunnen werken en rendabel te kunnen opereren. De meeste van deze bedrijven zullen hun onderneming continueren en de komende jaren verder innoveren om te voldoen aan de maatschappelijke wensen op het terrein van milieu en dierwelzijn. De gemeenten kunnen deze innovaties met

beleid en vergunningen ondersteunen. Om de extra kosten die met de maatregelen gepaard gaan zullen de blijvende bedrijven een uitbreiding in dieren nodig hebben

(en daarmee toch milieuwinst boeken). De gemeenten wordt gevraagd dit te faciliteren (bouwkeelruimte, wabo-vergunning).

Marloe en Raymond Niesten
MAASTRICHT

"Groeien kan maar beperkt"

Onthaasten op de boerderij was er al. Op de Poshoof in oud-Caberg, de 18e eeuwse carréboerderij van Marloe en Raymond Niesten aan de rand van Maastricht, reikt dat gevoel verder. Noem het maar agro-wellness. Een samensmelting van luxe boerderijlofts, de productie van streekgerechten, proeverijen, rondleidingen, een boerderijwinkel en straks ook Spa-arrangementen. Lichaamsverzorging en kuren op de boerderij.

Marloe: „We hebben een akkerbouwbedrijf. Aardappelen, uien, tarwe en brouwgerst. Maar ook witte en groene asperges. De ligging aan de rand van Maastricht betekent echter dat je groeimogelijkheden beperkt zijn. Maar het biedt ook geweldige kansen. De Poshoof is een historische boerderij met uitzicht op gloeiende akkers.“ Een jaar geleden zijn in het oude stallengedeelte de boerderijlofts geopend. Vier vakantieappartementen in het topsegment, met ruimte voor maximaal 14 personen. Strak, vol design, luxueus, ruim en met behoud van authentieke elementen. Vrijwel alle weekeinden zijn volgeboekt.

Multifunctionele landbouw en stadslandbouw

Zuid-Limburg is een dichtbevolkt gebied. Op ca 650 km² wonen circa 600.000 mensen (CBS 2010), vooral in het "hoefijzer" van Maastricht via de Westelijke Mijnstreek tot in Parkstad. De steden en het Heuvelland zijn toeristische trekpleisters. De landbouwsector maakt daar gebruik van door het leveren van een aantal diensten voor de Zuid-Limburgse inwoners en de bezoekers. Bijvoorbeeld in de vorm van toerisme en recreatie, zorgboerderijen en huisverkoop en verkoop van agrarische (streek) producten. Ook onderhoud van natuur en landschap is een functie die de landbouwsector kan vervullen.

Een aantal aspecten is van belang:

1 Deze varianten van multifunctionele landbouw vormen aanvullend inkomen in een gebied waar grootschalige ontwikkelingen moeilijk zijn. Het ondersteunen van deze zaken is dus van belang. Bijvoorbeeld door het

verlenen van de benodigde vergunningen en het toestaan van voldoende ruimte (staanplaatsen, winkelruimte, parkeerplaatsen, het mogen voeren van een terras, enz.). Uiteraard is daarbij oog voor kwaliteit (landschappelijke inpassing, goede voorzieningen) voor ondernemer én overheid een randvoorwaarde.

2 Deze vorm van multifunctionele landbouw is in de overgrote meerderheid van de gevallen een aanvulling op het inkomen. De primaire tak blijft essentieel voor het verwerven van een basisinkomen. De ontwikkeling van het primaire bedrijf, bijvoorbeeld door het kunnen bouwen van een melkveestal of van een werktuigenloods of opslagloods, moet ook mogelijk blijven. Uiteraard in de maat en wijze die passen binnen de omgeving. Multifunctionele landbouw komt dus niet in de plaats van het primaire bedrijf, maar vult het inkomen aan tot een acceptabel niveau.

Naast bovengenoemde vormen is er een flinke ontwikkeling in de paardenhouderij ten behoeve van recreatie.

Er is in Zuid-Limburg een aantal bedrijven dat uit paardenhouderij een inkomen haalt (vaak maneges, maar ook stalling van paarden en incidenteel het africhten of fokken van paarden). Passend binnen hun omgeving moeten ook deze bedrijven ontwikkelingsmogelijkheden krijgen.

Mede mogelijk gemaakt door de Stichting Boerenbond Swentibold en de Stichting Boerenbond Zuid.

Colofon

'Boeren houden van Zuid-Limburg' is een uitgave van de LLTB-afdelingen Heuvelland, Mergelland en Sittard e.o. Doel ervan is inzicht te geven in de rol en de betekenis van de landbouw in het zuidelijke deel van de provincie Limburg.

Redactie: Grooh communicatie
Fotografie: LLTB
Vormgeving en druk: SHD Grafimedia

Extra exemplaren van deze brochure zijn verkrijgbaar door een mail te sturen naar Herman.mertens@grooh.nl

Roermond, augustus 2012

